

Nr 219.

Godkänd av första kammaren den 29 april 1939.

Godkänd av andra kammaren den 29 april 1939.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av riksdagens år 1938 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1937—30 juni 1938.

(Statsutskottets utlåtande nr 117.)

Till KONUNGEN.

Efter prövning av vad riksdagens nästlidet år församlade revisorer rörande verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1937—30 juni 1938 i vissa fall för kalenderåret 1938 uti avgiven berättelse anmält samt vederbörande verk och myndigheter uti däröver avgivna förklaringar hos Kungl. Maj:t andragit, får riksdagen i nedan nämnda ärenden anföra följande.

1:o.

Avlöning till befattningshavare vid fångvårdsstaten under vissa förordnanden av längre varaktighet.

Under justitiedepartementet, § 1, hava revisorerna behandlat frågan om avlöningsförmåner till ordinarie befattningshavare vid fångvårdsstaten under förordnande att under längre tid uppehålla tjänst å annan ort än den för ordinarie tjänsten gällande stationeringsorten.

Placeringen å olika anstalter av ordinarie befattningar vid fångvårdsstaten i högre lönegrad än B 10 (numera A 10) är bestämd i den för fångvårdsstaten fastställda personalförteckningen.

Av den av revisorerna förebragta utredningen framgår, att innehavare av dylik befattning vid förordnande att under längre tid uppehålla befattning vid anstalt å annan ort uppburit lön med belopp, som gäller för den ortsgrupp, till vilken den ordinarie tjänstens stationeringsort blivit hänförd, oaktat formlig flyttning ägt rum till den nya tjänstgöringsorten och ersättning för flyttningskostnader utgått. Därjämte har, därest förordnandet fullgjorts å dyrare ort än den ordinarie stationeringsorten, till tjänstemannen utgivits tjänstgöringstraktamente i enlighet med bestämmelserna i 5 § 6 st.

2 p. kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 357) med tilläggsbestämmelser till civila avlöningsreglementet.

Revisorernas utredning visar bland annat, att befattningshavare vid fångvårdsstaten med sådant förordnande, varom här är fråga, under avsevärd tidrymd, i vissa fall upp till fem år, fått uppbära lön med belopp, som betydligt överstigit vad som skulle hava utgått, därest den verkliga tjänstgöringsorten ansetts som stationeringsort.

Revisorerna hava i ärendet uttalat, bland annat, följande

Utan att ingå på frågan om det av fångvårdsstyrelsen tillämpade förfarandet vid bestämmandet av löneförmånerna åt ifrågavarande befattningshavare varit i överensstämmelse med gällande författningar, vilja revisorerna likväl framhålla, att lönebeloppen till dessa befattningshavare komma att bestämmas på ett sätt, som icke kan anses stå i god överensstämmelse med vad som vid löne regleringens genomförande åsyftades, då olika lönebelopp fastställdes för samma befattning å olika orter. Syftet med dyrtidsgrupperingen måste nämligen få anses hava varit att avpassa löneförmånerna så, att de komme att svara mot levnadskostnaderna å de olika orterna. Med hänsyn härtill synes enligt revisorernas uppfattning rätten att uppbära lön enligt viss ortsgrupp böra bestämmas främst på grundval av den faktiska tjänstgöringsorten, så snart i förekommande fall befattningshavaren även företagit flyttning dit.

Revisorerna anse sig jämväl böra framhålla, att avlöningen, i den mån densamma, på sätt som skett, utgått i form av tjänstgöringstraktamente, icke kunnat bliva föremål för beskattning. Härtill kommer att tjänstgöringstraktamente, vilket i förevarande fall måste betraktas såsom en faktisk avlöningskostnad, belastar omkostnadsanslag i stället för avlöningsanslag.

I anslutning till vad sålunda anförts vilja revisorerna framhålla angelägenheten av att bestämmelser utfärdas av sådant innehåll, att lönen vid förordnanden av längre varaktighet och efter i förekommande fall företagen flyttning kommer att utgå enligt den ortsgrupp, till vilken den faktiska tjänstgöringsorten blivit hänförd.

Förklaring har avgivits av fångvårdsstyrelsen.

Enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat har statskontoret i utlåtande den 31 oktober 1938 med förslag till tilläggsbestämmelser till civila avlöningsreglementet angående tjänstgöringstraktamente för tjänstemän, tillhörande den allmänna civilförvaltningen, samt angående felräkningspenningar — vilket utlåtande jämväl omnämnts av revisorerna — med anslutning till ett uttalande av 1928 års lönekommitté yttrat, att under långförordnande, som föranleder flyttning, tjänstemannens lön efter flyttningen bör beräknas efter den ortsgrupp, till vilken den nya tjänstgöringsorten är att hänföra, och att i anslutning härtill tjänstgöringstraktamente givetvis icke bör utgå efter flyttningen. Statskontoret ifrågasatte dock om icke — då åtminstone för allmänna civilförvaltningens del en ny praxis härigenom skulle komma att tillämpas — förtydligande bestämmelser i förevarande avseende borde meddelas.

I likhet med revisorerna anser riksdagen angeläget, att särskilda bestämmelser meddelas om stationeringsort för ordinarie tjänsteman vid förord-

nande att uppehålla tjänst å annan ort än den, till vilken hans tjänstgöring å den ordinarie tjänsten varit förlagd. Den av revisorerna föreslagna bestämmelsen, att lönen vid förordnande av längre varaktighet och efter i förekommande fall företagen flyttning bör utgå enligt den ortsgrupp, till vilken den faktiska tjänstgöringsorten blivit hänförd, förefaller riksdagen lämplig.

Riksdagen vill emellertid framhålla, att ifrågavarande bestämmelser även böra såvitt möjligt angiva vad i detta sammanhang bör förstås med förordnande av längre varaktighet och så avfattas, att lönens storlek icke göres helt beroende av att flyttning till den nya tjänstgöringsorten äger rum. Det synes riksdagen även lämpligt, att likformighet i här ifrågavarande hänseende eftersträvas för samtliga statens befattningshavare med lön enligt dyrortsgrupperad löneplan.

Då här berörda frågor torde böra göras till föremål för närmare utredning och med hänsyn till att bestämmelser i ämnet synas böra intagas i det civila avlöningsreglementet, får riksdagen, under återopande av vad ovan anförts, anhålla, att Kungl. Maj:t må föranstalta om utredning och till riksdagen inkomma med förslag till bestämmelser rörande stationeringsort för ordinarie tjänsteman vid förordnande att uppehålla tjänst å annan ort än den, till vilken hans tjänstgöring å den ordinarie befattningen varit förlagd.

2:o.

Undersökningarna av för brott tilltalade personers sinnesbeskaffenhet.

Under justitiedepartementet, § 3, hava revisorerna behandlat vissa frågor beträffande undersökningarna av för brott tilltalade personers sinnesbeskaffenhet.

Revisorerna hava erinrat om att genom sinnessjuklagen av den 19 september 1929, som trädde i kraft den 1 januari 1931, nya bestämmelser införts angående huru undersökning av för brott tilltalade personers sinnesbeskaffenhet skall ske, och att genom de i samma lag meddelade föreskrifterna om skyldighet för domstol att i vissa fall besluta om dylik undersökning dessa rättspsykiatriska undersökningar betydligt ökat i antal.

Undersökning skall företagas försåvitt det finnes anledning till antagande, att den tilltalade vid tiden för brottets begående varit av sinnesbeskaffenhet, som utesluter eller minskar straffbarheten, d. v. s. att strafflagen 5: 5 eller 5: 6 är tillämplig. Sådan rättspsykiatrisk undersökning är obligatorisk vid mord och vid mordbrand eller annat eldsåttande, som icke förövats i uppsåt att bedraga försäkringsgivare eller i annan sådan sviklig avsikt, samt vid försök till dessa brott, såvida straffet ej understiger ett år. Vidare är undersökning obligatorisk vid ifrågasatt intagning å interneringsanstalt för återfallsförbrytare.

Förklaringar hava avgivits av fångvårdsstyrelsen och medicinalstyrelsen. Innan riksdagen närmare ingår på bedömandet av vad revisorerna anført

och myndigheternas i anledning därav avgivna förklaringar, vill riksdagen omnämna, att chefen för justitiedepartementet numera uppdragit åt den enligt beslut den 6 oktober 1938 tillsatta strafflagberedningen att omedelbart upptaga till prövning frågan om den rättsliga behandlingen av förbrytare, vilka begått brott under inflytande av rubbad själsverksamhet, samt om revision av strafflagens tillräknelighetsbestämmelser. Enligt vad riksdagen erfarit har strafflagberedningen redan igångsatt utredningar härutinnan och påbörjat behandlingen av vissa utav de frågor, som hava samband med riksdagens revisorers uttalanden.

Revisorerna hava i sitt ovan intagna allmänna uttalande framhållit, att utvecklingen i fråga om det rättspsykiatriska undersökningsväsendet icke kommit att följa de linjer, som från början uppdragits. De hava även konstaterat, att brister i olika avseenden förefinnas i organisatoriskt hänseende och att dessa kunna anses hava sin egentliga grund i det förhållandet, att förutsättningarna, varpå bestämmelserna i 1929 års sinnessjuklag bygga — nämligen i främsta rummet tillräckligt antal platser på fångvårdens sinnessjukavdelningar och ordinarie läkare, rättspsykiatriskt utbildade för undersökningarna — icke blivit förverkligad ävensom däri, att undersökningarnas omfattning i en icke förutsedd omfattning ökats under senare år.

Vidare hava revisorerna framställt åtskilliga erinringar beträffande särskilda detaljer i fråga om det rättspsykiatriska undersökningsväsendet samt anfört, att den ojämnhet, som kunnat konstateras beträffande undersökningsresultaten, ej eliminerats genom medicinalstyrelsens eftergranskning av de utav sinnessjukläkarna avgivna utlåtandena. Revisorerna hava för sin del ifrågasatt, huruvida denna omfattande eftergranskning från medicinalstyrelsens sida fortfarande kunde anses ändamålsenlig i synnerhet som en viss svaghet låge däruti, att avgörandena i medicinalstyrelsen icke skedde med stöd av gjorda iakttagelser angående den tilltalade utan endast på grundval av föreliggande handlingar och undersökningsjournaler. De av medicinalstyrelsen i detta hänseende gjorda erinringarna mot vad revisorerna anfört kan riksdagen icke tillmäta avgörande betydelse. Riksdagen vill i sammanhang härmed också omnämna, att riksdagen erfarit, att just under de senaste åren en tydligt märkbar ändring i förutvarande praxis hos medicinalstyrelsen kommit till synes vid styrelsens handläggning av tillräknelighetsfrågorna och att såsom följd härav det procenttal stigit, med vilket på grund av medicinalstyrelsens efterprövning av sinnessjukläkarnas utlåtanden personer förklarats vara i behov av sjukhusvård. Ännu betänkligare måste det förefalla riksdagen, att det nuvarande systemet kan leda till och enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat i åtskilliga fall även föranlett att personer intagits på sinnessjukhus utan att någon sinnessjukläkare dessförinnan fått tillfälle att vid verkställd undersökning rörande vederbörandes sinnessbeskaffenhet konstatera att behov av vård förelegat. Riksdagen måste finna medicinalstyrelsens förklaringar i flera hänseenden otillfredsställande och måste i likhet med revisorerna hävda, att ojämnhete-

ten vid bedömningen av tillräknelighetsfrågor måste anses betänkelig ej minst med hänsyn till de vittgående konsekvenserna för den tilltalade. Dock må framhållas, att även medicinalstyrelsen ansett sig böra tillstyrka en allmän utredning av frågan om det rättspsykiatriska undersökningsväsendets organisation och att alltså även styrelsen — under hänvisning till att vissa av de utav revisorerna anförda omständigheterna utgjorde starka skäl härför — funnit en dylik utredning numera vara av behovet påkallad.

Revisorerna hava uttalat, att man på flera håll syntes känna en viss oro inför den utveckling som skett, i det att medicinalstyrelsen syntes vara på väg att få ställningen av specialdomstol i tillräknelighetsfrågor, samt att en dylik utveckling aldrig varit avsedd. Särskilt syntes allmänheten ej sällan hava svårt att känna sig övertygad om värdet av en straffriförklaring av en åtalad, då vederbörande en synnerligen kort tid därefter kan under åberopande av friskintyg återinträda i sitt arbete. Revisorerna hava understrukt den synpunkten, att å ena sidan den medicinska utredningens betydelse måste beaktas, men att å andra sidan ej bör förbises den personkännedom och allmänna erfarenhet som lekmännen i underdomstolarna ofta representera och vilken syntes äga ett väsentligt praktiskt värde även vid behandlingen av tillräknelighetsfrågor. Till vad revisorerna sålunda framhållit giver riksdagen sin anslutning.

Riksdagen anser sig även i full överensstämmelse med de av revisorerna anförda synpunkterna böra framhålla nödvändigheten av att organisationen av det rättspsykiatriska undersökningsväsendet ej får motverka, att praxis i tillräknelighetsfrågor utbildas genom domstolarnas obundna avgöranden på grundval av det material, som av den medicinska sakkunskapen ställes till deras förfogande.

Med hänsyn till betydelsen av de rättspsykiatriska undersökningarna ur rättsskipningens synpunkt måste dessa ske under former, som enligt riksdagens uppfattning garantera grundlighet och sakkunskap, samtidigt som de ske utan onödig frihetsinskränkning och annan olägenhet för den tilltalade. Något stöd får heller icke lämnas för den misstanken, att straffriförklaringar och andra avgöranden i tillräknelighetsfrågor skulle ske på grundval av en vacklande bedömning.

Riksdagen, som måste finna det av revisorerna behandlade spörsmålet vara en samhällsangelägenhet av största vikt, anser i likhet med revisorerna, att det bör tagas under övertvägande vilka åtgärder, som böra vidtagas för en mera ändamålsenlig organisation av det rättspsykiatriska undersökningsväsendet, i avsikt, bland annat, att det allmänna rättsmedvetandets ovan berörda krav bättre tillgodoses. Den redan genom vederbörande departementschefs försorg igångsatta utredningen torde böra fullföljas och avse en allmän och allsidig undersökning av spörsmålet i hela dess vidd.

Riksdagen får alltså anhålla, att de synpunkter, som av revisorerna och här ovan av riksdagen blivit anförda, må beaktas vid den pågående utredningen rörande vissa med det rättspsykiatriska undersökningsväsendet sammanhängande spörsmål.

3:o.

Vård av civila patienter å vissa garnisonssjukhus.

Under försvarsdepartementet, § 6, hava revisorerna behandlat vissa frågor rörande vård av civila patienter å vissa garnisonssjukhus.

Vid garnisonssjukhusen i Stockholm, Boden, Linköping, Skövde och Karlsborg samt militärsjukhusen i Eksjö och Sollefteå emottagas enligt med Stockholms stad och vissa landsting samt beträffande garnisonssjukhuset i Boden även med pensionsstyrelsen träffade överenskommelser civila patienter för vård å nämnda sjukvårdsinrättningar. Vidare finnes överenskommelse träffad därom, att Västerbottens läns landsting skall äga disponera Västerbottens regementes Röda sjukbarack såsom tillfällig sjukvårdslokal.

Efter en ingående redogörelse av vissa förhållanden, som äga samband med vård av civila patienter vid berörda sjukhus, varav framgår, bland annat, att till dessa sjukhus inlevererad ersättning för civila patienter under budgetåret 1937/38 uppgått till kr. 1,094,883:05, hava revisorerna gjort följande uttalande:

Revisorerna hava under sina innevarande år företagna resor avlagt besök vid garnisonssjukhusen i Boden, Karlsborg och Skövde, varvid revisorerna iakttagit, att beträffande det sistnämnda sjukhuset vissa bristfälligheter, särskilt med hänsyn till det trånga utrymmet i sjukhusbyggnaden, förelågo. Dessa brister torde enligt revisorernas mening vid lämpligt tillfälle böra avhjälpas. Med anledning av iakttagelserna under nämnda besök samt med hänsyn till den omfattning, vari garnisons- och militärsjukhusen numera tagas i anspråk för vård av civila patienter, hava revisorerna velat lämna en relativt fullständig redogörelse för såväl innehållet i de avtal, som ligga till grund för uppgörelserna rörande vården av civila patienter vid de militära sjukhusen, som ock beträffande vissa ekonomiska förhållanden, som därmed äga samband.

Av de ovan i sammandrag intagna avtalsbestämmelserna framgår, att en betydande olikformighet förefinnes beträffande avtalets innehåll såväl ifråga om föreskrifterna rörande ersättningen för vården av patienterna som beträffande ordnandet av sjukhusens ledning och formerna för samarbetet med vederbörande landsting. Sålunda har särskilt uppmärksammats, att ersättningen för de civila patienternas vård vid de flesta sjukhusen beräknas med hänsyn till sjukhusets kostnader under närmast föregående budgetår, medan åter vid några av sjukhusen grunden för ersättningen är vederbörande landstings utgifter vid eget närbeläget sjukhus, en beräkningsgrund som tillämpas exempelvis vid uppgörelsen mellan staten samt Stockholms stad och Stockholms läns landsting rörande Karolinska sjukhuset. Även ifråga om gottgörelsen till sjukhusens läkare förefinnas skilda beräkningssätt, i det att ofta ersättningen här utgår i förhållande till antalet underhållsdagar för de civila patienterna, medan åter i andra fall gottgörelse lämnas för av de civila patienternas vård föranlett merarbete och utmätes efter viss skälighetsprövning. I regel lämnas gottgörelse till läkarna av de uppbördsmedel, som tillföras det riksstatsanslag under fjärde huvudtiteln, från vilket kostnaderna för driften vid sjukhusen bestridas. Det synes revisorerna önskvärt att, i den mån så låter sig göra, vid framtida avtalsuppgörelser eftersträvas att genomföra enhetliga föreskrifter på detta område.

Även ifråga om sjukhusbyggnadernas uppförande är att märka, att lands-

tingen i allmänhet icke hava någon äganderätt till sjukhusbyggnaderna men att dem tillförsäkras ersättning, för den händelse ett sjukhus nedlägges, till vilket landstinget betalat viss del av byggnadskostnaden.

Nu mera uppgå — såsom ovan meddelats — de ersättningsbelopp, som inbetalas för de civila patienternas vård å garnisons- och militärsjukhus, till ungefär 1,000,000 kronor för budgetår. Med hänsyn till beloppets storlek anse revisorerna önskvärt, att föreskrifter lämnas om ifrågavarande beloppes redovisning i riksstaten, samt att, i den mån så låter sig göra, reglerande bestämmelser rörande beloppets användning samtidigt utfärdas.

I betraktande av de fördelar, som ett fortsatt samarbete mellan försvarsväsendets myndigheter å ena sidan samt landstingen och pensionsstyrelsen å andra sidan utan tvivel å ömse sidor medför och vilket torde böra ytterligare utvecklas, hava revisorerna velat fästa uppmärksamheten på dessa förhållanden i avsikt att större stabilitet vid förvaltningen av de militära sjukhus, som numera stå till förfogande för civila patienter, skall kunna ernås.

Den av revisorerna lämnade redogörelsen för innehållet i de avtal, som ligga till grund för uppgörelserna rörande vården av civila patienter vid de militära sjukhusen, har givit vid handen, att en betydande olikformighet förefinnes såväl rörande ersättningen för vården av patienterna som beträffande ordnandet av sjukhusens ledning och formerna för samarbetet med vederbörande landsting. Enligt riksdagens mening vore bestämda fördelar att vinna, därest enhetlighet i avtalen kunde åstadkommas. Ifrågasättas må, om icke på grundval av hittills vunnen erfarenhet en allmän översyn över hithörande förhållanden borde vidtagas. Önskvärt är emellertid, att vid framtida avtalsuppgörelser enhetliga föreskrifter på detta område såvitt möjligt genomföras i syfte att ernå en större stabilitet vid förvaltningen av de militära sjukhus, som numera stå till förfogande för civila patienter.

Såsom revisorerna meddelat, uppgå de ersättningsbelopp, som inbetalas för de civila patienternas vård å garnisons- och militärsjukhus, till ungefär 1,000,000 kronor för budgetår. Riksdagen finner i likhet med revisorerna det vara med hänsyn till beloppets storlek önskvärt, att föreskrifter lämnas om ifrågavarande beloppes redovisning i riksstaten samt att om möjligt reglerande bestämmelser rörande beloppets användning samtidigt utfärdas. Härigenom synes riksdagen vidgad överskådlighet i bokföringen kunna vinnas.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t må låta utfärda föreskrifter rörande redovisningen och användningen av de ersättningsbelopp, som inbetalas för civila patienters vård å garnisons- och militärsjukhus.

4:o.

Gratifikationer till viss personal vid örlogsvarven i Karlskrona och Stockholm.

Under försvarsdepartementet, § 11, hava revisorerna framställt vissa erinringar rörande dispositionen av till vederbörande varvschefers förfogande stående anslagsmedel för gratifikationer, uppgående för Karlskrona örlogsvarv till 3,000 kronor och för Stockholms örlogsvarv till 2,000 kronor.

Vad revisorerna anfört har givit vid handen, att det sätt, på vilket gratifikationsanvisningarna utdelats vid örlogsvarven, icke står i överensstämmelse med syftet med dessa gratifikationer. Vad i ärendet förekommit har riksdagen funnit vara av den art, att förtydligande direktiv böra utfärdas till vinnande av att medlen framdeles användas i enlighet med önskvärda och fullt godtagbara principer.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t må utfärda förtydligande bestämmelser rörande användningen av de till vederbörande varvschefers förfogande ställda gratifikationsbelopp.

5:o.

Marklösen vid vägbyggnad.

Under kommunikationsdepartementet, § 25, hava revisorerna omnämmt vissa av dem gjorda iakttagelser rörande marklösen vid vägbyggnad.

Efter en historisk översikt av bestämmelserna rörande statsbidrag till ersättning för mark, som tages i anspråk för allmän väg, hava revisorerna sammanfattat nu gällande bestämmelser härom sålunda:

1. Markägare är berättigad till ersättning för upplåten mark — respektive lösen för byggnad — samt för skada och intrång, som förorsakas av vägföretag.

2. Statsbidrag utgår till kostnader av nyssnämnda slag med samma procent som till företaget i övrigt vid anläggning av väg, dock med viss inskränkning med hänsyn till markvärdet.

3. Skäligheten av kostnaderna prövas av Kungl. Maj:t, respektive länsstyrelsen.

Revisorerna hava framhållit, att, bortsett från frivillig överenskommelse mellan vägdistrikt och markägare, ersättningsfrågor av här ifrågavarande art kunna regleras på tre olika sätt nämligen genom rättegångsförfarande, expropriationsförfarande och skiljemannaförfarande, beträffande vilka olika förfaranden revisorerna gjort vissa erinringar.

Mot rättegångsförfarandet torde kunna invändas — framhålla revisorerna — att förfaringssättet i fråga är tidsödande och att särskilt vid överklaganden den slutgiltiga domen kan komma att dröja flera år. Därigenom kunna räntekostnaderna, i all synnerhet om markersättningen uppgår till större belopp, stiga till högst avsevärda belopp. Även expropriationsförfarandet anses allmänt vara omständligt, dyrt och långvarigt. Beträffande skiljemannaförfarandet slutligen föreligga vissa risker, vilka revisorerna belyst med ett exempel från ett av de sydliga länen.

Av de siffror revisorerna i detta sammanhang anfört framgår, att statsbidrag till lösen av jord för vägmark under budgetåren 1935/36—1937/38 i runt tal uppgått tillhoppa till 4.1 miljoner kronor och att de kostnader för huvudvägarnas ombyggnad, som avse marklösen, vid den inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen pågående utredningen i denna fråga uppskattats till 60 miljoner kronor.

Revisorerna hava uttalat, att undersökning angående möjligheten att få till stånd ett förenklat och förbilligat tillvägagångssätt för bestämmande av marklösen synes böra tagas under övervägande.

Såsom revisorerna framhållit uppgå statsbidragen till kostnader för ersättning av till vägföretag upplåten mark till avsevärda belopp. Riksdagen är av den uppfattningen, att dylika kostnader skulle kunna begränsas, därest förhandlingar för åstadkommande av frivillig överenskommelse med jordägarna regelmässigt inleddes, innan ännu det planerade vägarbetet blivit beslutat.

Vidkommande förfarandet vid bestämmande på icke frivillig väg av lösenbeloppet delar riksdagen revisorernas uppfattning om att systemet med rättgång och expropriation är såväl tidskrävande som dyrbart. Att erinringar även kunna göras mot skiljemannaförfarandet torde i viss mån kunna förklaras därmed, att skiljedomen ofta anses böra utgöra en kompromiss mellan de av parterna intagna ståndpunkterna, vilket kan medföra, att löseskillingen i skiljedomen bestämmes till ett förhållandevis högt belopp.

Riksdagen, som delar revisorernas uppfattning, att möjligheten att få till stånd ett enklare och billigare tillvägagångssätt för bestämmande av marklösen bör bli föremål för närmare utredning, får anhålla, att Kungl. Maj:t må föranstalta om utredning i syfte att åvägabringa sådana metoder vid bestämmandet av ersättning för upplåtelse av mark till allmän väg, att detta kan ske på ett enklare och mindre kostsamt sätt.

6:o.

Tillsättning av tjänster inom den civila statsförvaltningen.

Under finansdepartementet, § 33, hava revisorerna företagit granskning av förfarandet vid tillsättning av tjänster inom den civila statsförvaltningen.

Revisorerna hava lämnat följande redogörelse för förfarandet:

Med undantag för vissa högre befattningar, vilka utan ansökning tillsätts av Kungl. Maj:t, skall ledig befattning kungöras i allmänna tidningarna och medelst anslag i vederbörande myndighets lokal. Ansökningstiden är vanligen fastställd till trettio dagar från dagen för kungörandet. I vissa undantagsfall förekommer dock en kortare ansökningstid exempelvis vid tullverket, där den är fastställd till tjugu dagar. Efter ansökningstidens utgång skall myndigheten beträffande sådan befattning, som myndigheten själv äger tillsätta, fatta beslut om befattningens tillsättande, samt i fall, där Kungl. Maj:t äger tillsätta tjänsten, till Kungl. Maj:t insända ansökningshandlingarna samt tillika avgiva förord för den bland de sökande, som myndigheten anser företrädesvis böra komma i fråga till befattningen, eller anmäla, att sådant förord icke kan lämnas någon av de sökande. Över beslut om tillsättning eller förord kan ändring sökas hos Kungl. Maj:t genom besvär, vilka skola hava inkommit till vederbörande departement före kl. 12 å trettionde dagen efter den, då klaganden erhållit del av beslutet. Över anförda besvär brukar genom remiss yttrande inhämtas från vederbörande myndighet,

som jämväl plägar bereda den tjänsteman, vilken erhållit verkets förord till tjänsten, tillfälle att häröver yttra sig. Innan ärendet slutligen företages till avgörande brukar även medgivande lämnas klaganden att inkomma med påminnelse i anledning av ämbetsverkets yttrande.

I de fall, då tjänst blir ledig på grund av att skyldighet att avgå från den samma jämlikt civila tjänstepensionsreglementet inträder för innehavaren, vidtagas nu omförmälda åtgärder för tjänstens tillsättande i regel först, sedan denne erhållit avsked. Tidpunkten härför växlar högst betydligt beroende på när vederbörande befattningshavare ingiver sin ansökan om avsked. Några generella bestämmelser, huru lång tid före inträdet av dylik skyldighet ansökning skall vara ingiven till myndighet inom den centrala statsförvaltningen, finnas, såvitt revisorerna hava sig bekant, icke.

Revisorerna erinra om, att det beträffande vissa grupper av befattningshavare finnas speciella bestämmelser för tjänsts återbesättande samt tjänstemans skyldighet att söka pension, och framhålla att enligt läroverksstadgan ansökan om ålderspension av lärare skall ingivas senast tre månader före den tid, då pensionsåldern för honom skall anses inträda, och åtgärder för tillsättande av lektors- eller adjunktstjänst inledas nio månader före samma tidpunkt. Beträffande rektorsförordnande föreskrives, att skolöverstyrelsen senast fem månader, innan rektorsförordnande löper till ända, har att därom hos Kungl. Maj:t göra anmälan.

Efter att hava givit exempel på den tidsutdräkt med tillsättande av tjänster, som förfarings sättet kan föranleda, hava revisorerna gjort följande allmänna uttalande:

De nuvarande förhållandena i avseende å tillsättning av tjänster inom den civila statsförvaltningen kunna knappast anses tillfredsställande. Redan för den händelse, att besvär över ämbetsverkets eller myndighets beslut i fråga om tillsättning av tjänst eller förord till densamma, icke anförts, åtgår i de flesta fall en tid av minst två månader för återbesättande av den ledigblivna tjänsten. Givetvis utsträcker denna tid än längre, därest myndighetens beslut i nu nämnt hänseende överklagas. Särskilt där fråga är om tillsättning av befattning i högre lönegrad, kan, såsom de anförda exemplen utvisa, högst avsevärd tidsrymd förflyta, innan samtliga tjänster i succession inom ämbetsverket blivit tillsatta. Det torde vara uppenbart, att ett dylikt förhållande, då tjänster under långvariga vakanser uppehållas av tillförordnade tjänstemän, är ägnat att menligt inverka på kontinuiteten i arbetet ävensom tjänsteverksamheten i övrigt inom ämbetsverket. Revisorerna anse därför angeläget, att åtgärder vidtagas för avhjälpan av dessa olägenheter. Enligt revisorernas mening torde i första hand en ändring i nu gällande bestämmelser om ansöknings- och besvärsförfarandena vid tjänstetillsättningar böra komma till stånd. Den nu i vederbörande instruktioner föreskrivna tiden av vardera trettio dagar för ingivande av ansökning och för anförande av besvär över myndighets beslut synes kunna högst väsentligt avkortas, exempelvis till femton dagar, vilket med hänsyn till nutida kommunikationer även utan olägenhet torde kunna ske, då fråga är om tjänster hos myndigheter i landsorten.

För undvikande av onödigt dröjsmål vid återbesättande av tjänster torde vidare, i likhet med vad som — på sätt framgår av ovanstående redogörelse — är stadgat beträffande lärare vid de allmänna läroverken m. fl., böra utfärdas en allmän föreskrift därom, att tjänsteman vid pensionsålderns in-

trädande skall till vederbörande myndighet inom viss föreskriven, icke alltför kort tid, exempelvis 6 månader, före avgången inkomma med ansökning om såväl avsked som pension. Härigenom skulle möjliggöras för vederbörande myndighet, som äger att meddela avsked från tjänsten, att, sedan beslut fattats i pensionsfrågan, på ett tidigare stadium än vad nu är fallet, till prövning och avgörande upptaga frågan om avsked för tjänstemannen samt i anslutning därtill vidtaga åtgärder för tjänstens återbesättande. En dylik bestämmelse torde lämpligen kunna införas i civila tjänstepensionsreglementet.

Yttranden hava avgivits av justitiekanslersämbetet samt allmänna civilförvaltningens, försvarsväsendets och kommunikationsverkens lönenämnder.

Riksdagen anser i likhet med revisorerna angeläget, att åtgärder vidtagas för undvikande av onödigt dröjsmål vid återbesättande av tjänster inom den civila statsförvaltningen. Denna fråga torde emellertid böra göras till föremål för närmare utredning. Utan att vilja i detta sammanhang intaga någon bestämd ståndpunkt till de av revisorerna framlagda förslagen får riksdagen anhålla, att Kungl. Maj:t må föranstalta om utredning i syfte att avhjälpa de olägenheter, som inträda i anledning av ofta uppkommande dröjsmål vid tillsättandet av tjänster inom den civila statsförvaltningen.

7:o.

Centralupphandling för statsmyndigheternas behov.

Under finansdepartementet, § 34, hava revisorerna till behandling upptagit frågan om en centralisering av statens upphandlingsväsende.

Revisorerna erinra om, att ifrågavarande spørsmål redan vid åtskilliga tillfällen varit föremål för uppmärksamhet från statsmakternas sida. Av den av revisorerna framlagda utredningen inhämtas, bland annat, att 1932 års riksdag i anledning av ett uttalande av 1931 års revisorer anhållit, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande på vad sätt upphandlingen för statsverkets behov av skriv- och räknemaskiner borde på det för statsverket lämpligaste och förmånligaste sätt ordnas. Sedan ärendet överlämnats till statens organisationsnämnd har nämnden i skrivelse den 30 september 1932 rörande centraliseringen av upphandlingen för statens behov gjort ett av revisorerna återgivet uttalande.

Revisorerna hava i ärendet gjort följande uttalande.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har frågan om en centraliserad upphandling för statens räkning av skrivmaterialier och dylika förbrukningsartiklar sedan lång tid tillbaka vid olika tillfällen varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Hittills har resultatet emellertid blivit, att allenast upphandlingen av statens behov av skrivpapper, kuvert och läskpapper sker centralt, nämligen genom postverkets försorg. Genom denna anordning har, såsom utredningen utvisar, för statsverket betydande belopp årligen besparats. Uppköp av kontorsutensilier i övrigt, såsom skriv- och räk-

nemaskiner med tillbehör, pennor, bläck m. m., göras däremot, såsom 1927 års revisorer framhållit, i regel av varje ämbetsverk eller myndighet för sig. Statens utgifter för sådana ändamål uppgå årligen till avsevärda belopp, som visa tendens att år från år ökas. Jämväl innevarande års revisorer hava uppmärksammat, att de priser, som de olika myndigheterna fått erlægga vid inköp av dylika materialier, varit synnerligen växlande. Dessa växlingar hava givetvis sin förklaring i det tillämpade upphandlingsättet. Det synes revisorerna angeläget, att åtgärder utan dröjsmål vidtagas för åstadkommande av en centraliserad upphandling av ifrågavarande förbrukningsartiklar, varvid jämväl bör undersökas i vilken omfattning distributionen av vissa varor lämpligen kan ske direkt från leverantörerna.

Yttrande har avgivits av generalpoststyrelsen.

Såsom av revisorernas anförande framgår äger för närvarande centraliserad upphandling av förbrukningsartiklar för myndigheternas räkning rum i en förhållandevis ringa utsträckning. Ehuru riksdagen icke förbiser, att en långt gången centralisering kan medföra vissa olägenheter, synes en viss utvidgning av den nuvarande centralupphandlingsverksamheten böra övervägas. Frågorna om vilka varor, som lämpligen böra ifrågakomma vid central upphandling, och vilka myndigheter, den centrala upphandlingen bör gälla, torde fördenskull böra göras till föremål för närmare utredning, vilken synes kunna anförtros åt generalpoststyrelsen.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t må föranstalta om utredning och förslag rörande vilka varuslag, som lämpligen böra omfattas av en utökad centralupphandling, och vilka myndigheter, den centrala upphandlingsverksamheten bör avse.

8:o.

Arkiveringen av statsmyndigheternas handlingar.

Under ecklesiastikdepartementet, § 43, hava revisorerna lämnat en fullständig redogörelse för den arkivvårdande verksamheten hos förvaltningsmyndigheterna samt ifråga om denna verksamhet och de bestämmelser, som reglera densamma.

Beträffande arkiveringen av handlingar hava revisorerna gjort följande uttalande.

De nuvarande förhållandena i avseende å arkiveringen av handlingar inom statsförvaltningen måste anses synnerligen otillfredsställande. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår hava de statliga myndigheternas arkivaliebestånd under senare tid vuxit i en omfattning, som icke tidigare kunnat förutses. Alltmera ökade svårigheter hava härigenom uppstått att bereda plats för de växande arkivaliemassorna.

Riksarkivets utrymmen för ändamålet äro sålunda sedan flera år tillbaka så utnyttjade, att leveranser av arkivalier från ämbetsverk och myndigheter icke i erforderlig utsträckning kunnat emottagas. Frågan om nybyggnad för riksarkivet, som sedan länge stått på dagordningen, har därför blivit i hög

grad aktuell. Liknande svårigheter att emottaga arkivalier föreligga jämväl beträffande vissa landsarkiv. Även för flertalet ämbetsverks och övriga arkivbildande myndigheters vidkommande har den år efter år växande arkivalieanhopningen framkallat krav på ökade utrymmen. På många håll måste arkivalierna förvaras nedpackade i lårar eller uppställas i lokaler, som äro föga tjänliga för ändamålet, såsom ämbetsverkens tjänsterum och korridorer samt i lokaler i avsaknad av värme och belysning. Situationen måste enligt revisorernas mening inom en nära framtid bliva fullständigt ohållbar, därest icke åtgärder snarast vidtagas för lösande av de svårigheter, som uppstått i anledning av arkivmaterialets tillväxt. I första hand torde vara uppenbart att, i synnerhet med det växande material, som genom statens på olika områden utvidgade verksamhet år från år tillföres de arkivbildande institutionerna, helt andra och strängare principer måste tillämpas i fråga om gallring än vad som för närvarande sker. Revisorerna hava genom besök vid olika arkiv ävensom genom infortrade uppgifter kommit till den bestämda uppfattningen, att arkivering för närvarande sker i större omfattning än som är nödvändigt. Detta torde främst hava sin orsak däruiti, att gallringsföreskrifter i många fall helt saknas samt, där sådana föreskrifter finnas, desamma icke äro enhetliga och effektiva.

Vad först beträffar räkenskapshandlingar, som torde utgöra det mest arkivbildande materialet och som alltmera synas tendera att öka, finnas visserligen gallringsplaner uppgjorda för fångvårdens, flottans, länsstyrelsernas, postverkets, telegrafverkets, järnvägsstyrelsens och lotsverkets räkenskaper, men däremot icke för övriga myndigheters räkenskaper. På grund härav utgallras efter viss tid ett stort antal räkenskapshandlingar ur flottans räkenskaper, medan liknande gallring icke förekommer vid arméns räkenskaper. Inom kommunikationsverken utgallras vid postverket, telegrafverket och järnvägsstyrelsen efter tio år verifikationer till huvudböckerna. För domänstyrelsen och vattenfallsstyrelsen hava några motsvarande gallringsföreskrifter icke utfärdats. Beträffande länsstyrelserna utgallras efter tjugo år räkenskapshandlingar tillhörande den s. k. B-serien, såsom verifikationer avseende utbetalning av avlöningar, statsbidrag till undervisningsväsendet under åttonde huvudtiteln samt expenser vid länsstyrelserna. Några motsvarande gallringsbestämmelser finnas däremot icke för statskontoret, medicinalstyrelsen, byggnadsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statens pensionanstalt m. fl.

Revisorerna hava vid sin granskning funnit, att mycket av det, som enligt nu gällande gallringsföreskrifter för all framtid skall bevaras, bör kunna utgallras. Såsom närmare framgår av ovan intagna exemplifierade sammanställning över i länsstyrelsernas A-serie ingående verifikationer utgöras dessa handlingar till stor del av anordningar av reseersättningar, restitutioner och ersättningar i övrigt med därtill hörande avskrifter av dagböcker, förordnanden, intyg, protokollsutdrag samt kvitton m. m. Revisorerna vilja som sin mening framhålla, att en stor del av dylika handlingar, som nu upptaga ett avsevärt utrymme bland arkivalierna, skulle kunna utgallras.

Det synes sålunda revisorerna skäligen meningslöst att för evärdelig tid från varje år förvara sådana i nämnda räkenskaper förekommande verifikationer som tusentals folier med uppklistrade telefonkvitton, eller avskrifter av polisprotokoll i mål av mer eller mindre vikt. Av lika litet värde för framtiden synas revisorerna sådana i samma räkenskaper ingående handlingar som ett stort antal kvitton å annonskostnader för kungörelser, intyg från varje valnämndsordförande i riket angående antalet sidor och rader i röstlängderna, kvitton å utspisning av fångar vid fångtransporter, ansökningar om restitution av automobils katt, vilka torde omfatta över 30,000 ve-

rifikationer per år, eller till andra slag av skatterestitutionsärenden hörande handlingar såsom debetsedlar och länsstyrelseresolutioner, vilka handlingar jämväl torde uppgå till cirka 30,000 verifikationer för år.

Vad som nu sagts om länsräkenskaperna gäller även beträffande åtskilliga andra myndigheters räkenskaper. Av vad som ur sistnämnda räkenskaper otvivelaktigt bör kunna utgallras må särskilt nämnas av pensionsstyrelsen och riksförsäkringsanstalten över utbetalningskort uppgjorda förteckningar, omfattande sammanlagt cirka 32,000 folier (= cirka 4 hyllmeter) per år, till arméförvaltningens räkenskaper hörande rekvisitioner å järnvägsbiljetter för militära beställningshavares och värnpliktigas resor, vilka rekvisitioner uppgå till 50,000 å 60,000 stycken (= 37 band omfattande cirka 4 hyllmeter) per år samt av olika myndigheter och tjänstemän verkställda rekvisitioner å svensk författningssamling, som ingå i statskontorets räkenskaper och torde kunna uppskattas till ungefär 8,000 stycken för år.

Revisorerna hava med det nu anförda velat giva exempel å sådana handlingar, som enligt revisorernas mening utan vidare kunna utgallras ur räkenskaperna. Det är emellertid revisorernas uppfattning, att utan olägenhet för den framtida forskningen en ännu strängare gallring överhuvud taget bör kunna ske, särskilt om noggrannare och fullständigare anteckningar än som för närvarande är fallet göras i räkenskapsböckerna (inkomst- och utgiftsböckerna). Det torde därvid böra erinras om, att vid ovannämnda kommunikationsverk, för vilka gallringsföreskrifter utfärdats, samtliga räkenskapshandlingar med undantag av dem, som röra avlöningar och pensioner, förstöras efter viss tid. Därest det emellertid för den framtida forskningen skulle anses vara av intresse att i ett eller annat hänseende erhålla en bild av den statliga verksamheten under viss tidsperiod, synes revisorerna den utvägen vara förtjänt att tagas under överbägande, att exempelvis vart femte eller tionde år vissa slag av handlingar genomgående sparades för arkivering för all framtid. I anslutning härtill vilja revisorerna även såsom sin uppfattning framhålla, att den tid, som enligt vissa gallringsbestämmelser eljest gallringsbara handlingar skola förvaras, innan de förstöras, exempelvis i länsstyrelsernas B-serie ingående verifikationer m. fl., synes vara onödigt långt tilltagen. Såvitt revisorerna kunna finna, torde en tid av tio år, eller samma tid, som gäller för preskription av fordringar, i dylika fall vara tillräcklig. Revisorerna vilja även framhålla vilken av att utfärdade gallringsföreskrifter tid efter annan bliva föremål för revidering, så att de anpassa sig efter de ändrade arbetsuppgifter, som kunna komma att åvila vederbörande ämbetsverk eller myndighet.

Av den här ovan intagna sammanställningen rörande de räkenskapshandlingar, som från länsstyrelserna levereras till riksräkenskapsverket, framgår, att taxerings- och mantalslängder upptaga ett avsevärt utrymme. Såsom den föregående redogörelsen även visar, arkiveras av mantalslängderna originalet i riksarkivet och en avskrift i vederbörande landsarkiv samt av taxeringslängderna originalet i riksarkivet och två avskrifter i vederbörande landsarkiv. Jämväl mantalsuppgifterna hava intill senaste år arkiverats i riksarkivet.

Revisorerna, som icke finna en sådan arkivering av såväl original som avskrifter påkallad, vilja ifrågasätta, huruvida icke av nämnda längder allenast originalen böra arkiveras för all framtid och i så fall lämpligen förvaras i vederbörande landsarkiv. I detta sammanhang må erinras om, att genom kungl. brev den 4 november 1859 pastorsämbetena anbefallts att till statistiska centralbyrån insända utdrag ur vigsel-, födelse- och dopböcker samt husförhörslängder och församlingsböcker. Dessa uppgifter äro rik-

haltigare och framför allt tillförlitligare än mantalslängderna och erbjuda därför ur personhistorisk forskningssynpunkt ett värdefullare material.

Vad beträffar mantalsuppgifterna må framhållas, att det knappast kan föreligga anledning att arkivera dessa uppgifter, som ju allenast avse en del av landets befolkning och utgöras av vissa utav de mantalsskrivningsskyldige själva lämnade uppgifter. Revisorerna hava sig visserligen bekant, att 1936 års uppborrdskommitté föreslagit vissa förenklingar i folkbokföringen, som skulle medföra åtskilliga fördelar vid arkiveringen av folkboksurkunder och andra folkbokföringshandlingar, men revisorerna hålla likväl före, att en retroaktiv gallring bör komma till stånd beträffande hittills arkiverat material på detta område. Genom en dylik gallring av mantalsuppgifter, mantalslängder och taxeringslängder skulle en icke oväsentlig lättnad beredas såväl riksräkenskapsverket som riksarkivet i deras nuvarande svårigheter att anskaffa erforderliga arkivutrymmen.

Beträffande andra handlingar än räkenskapshandlingar hava gallringsföreskrifter utfärdats i ett stort antal fall. Dessa bestämmelser, som sinsemellan äro av synnerligen olikartad beskaffenhet — helt naturligt beroende på arten av varje ämbetsverks eller myndighets förvaltningsuppgifter — inefatta i regel dock icke någon fullständig gallringsplan i förevarande hänseende för den myndighet, varom fråga är, utan avse allenast visst slag eller vissa slag av handlingar. Sådana föreskrifter rörande utgallring av olika handlingar hava, bland annat, fastställts för hovrätterna, kammarkollegium, kommerskollegium, kammarrätten, arméförvaltningen, domänstyrelsen m. fl. För länsstyrelserna har dock genom ovan omförmälda cirkulär den 7 december 1934 utfärdats bestämmelser, som synas inefatta en mera fullständig gallringsplan även för andra handlingar än räkenskapshandlingar.

Revisorerna hava även uppmärksammat, att kristidskommissionernas omfattande handlingar ansetts böra bevaras för all framtid. Revisorerna kunna ej finna, att hela denna väldiga samling av deklARATIONER, ANSÖKNINGAR av olika slag, korrespondenser mellan olika kristidsinstitutioner och dylikt äro av den betydelse för forskningen, att de för all framtid böra bevaras. Beträffande nämnda handlingar synes en avsevärd beskäring kunna ske. Samma förhållande torde även gälla andra institutioner, såsom arbetslöshetskommissionen, clearingnämnden m. fl.

Vad revisorerna nu framhållit har närmast avsett vidtagande av åtgärder för nedbringande av arkivbeståndet i syfte att förbilliga arkivväsendet. Revisorerna vilja emellertid i detta sammanhang beröra även ett annat spörsmål, som torde vara av särskild betydelse för statens utgifter för nu ifrågasvarande ändamål, nämligen frågan om decentralisering eller överflyttning av vissa arkivhandlingar från riksarkivet till landsarkiven eller till reservdepå i landsorten. Det har ifrågasatts, att till vederbörande landsarkiv skulle överlämnas de reviderade länsräkenskaperna retroaktivt från mitten av 1800-talet samt att för förvaltningen och forskningen i övrigt mindre behöfliga handlingar skulle överflyttas till någon reservdepå i landsorten, där arkiveringskostnaderna visa sig vara avsevärt billigare än i huvudstaden. Utan att taga ställning till denna sida av spörsmålet finna revisorerna det dock vara av vikt, att denna fråga blir föremål för en snar omprövning.

Som av det föregående framgått, är frågan om riksarkivets lokalutvidgningar för närvarande aktuell. Skulle en utredning visa, att en överflyttning av arkivalier från huvudstaden till landsorten med fördel låter sig göra, måste frågan om riksarkivets lokalbehov såväl i huvudstaden som i landsorten behandlas i ett sammanhang. Då den av revisorerna nu gjorda utredningen tydligt giver vid handen, att effektivare gallringsgrunder kunna

införas, måste detta få en avgörande betydelse för riksarkivets lokalfrågor överhuvud taget och innebära avsevärda besparingar.

Revisorerna anse därför, att frågorna om nya utgallringsprinciper, decentralisering av vissa arkivalier och lokalutrymmena för riksarkivet icke kunna skiljas från varandra, utan böra snarast möjligt bliva föremål för en undersökning.

Med hänsyn till vad nu anförts hava revisorerna velat påkalla riksdagens särskilda uppmärksamhet å frågan om arkivering av statsmyndigheternas handlingar.

Förklaring har avgivits av riksarkivet, där en i vissa hänseenden från majoriteten skiljaktig mening uttalats av arkivrådet Forssell.

Revisorerna hava genom sin här verkställda utredning påvisat behovet av en fullständigare utgallring av nu på olika håll förvarade arkivalier, och enligt riksdagens mening måste starka skäl tala för att omedelbara åtgärder vidtagas för genomförandet av en fullt rationell dylik utgallring. För detta ändamål och den framtida vidgade gallringen i syfte att förbilliga arkivväsendet erfordras emellertid ändringar i de på området gällande författningsföreskrifterna, vilka ändringar synas böra vidtagas av Kungl. Maj:t. Riksdagen ansluter sig alltså till de synpunkter, som av revisorerna anförts.

Vidkommande frågan om en flyttning av vissa arkivalier, som anses böra behållas, anser riksdagen i likhet med revisorerna lämpligt, att denna fråga bör bliva föremål för en snar omprövning.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t må vidtaga åtgärder för genomförandet av en utsträckt gallring av arkivalier samt därjämte till omprövning upptaga de spörsmål, som därmed äga samband.

9:o.

Iakttagelser vid granskning av Sveriges olympiska kommittés räkenskaper.

Under handelsdepartementet, § 53, hava revisorerna meddelat, att de i anslutning till en under år 1937 verkställd granskning av olympiska kommitténs då ännu icke färdigställda räkenskaper under 1938 års revisionsförrättning fortsatt granskningen av nämnda räkenskaper.

Revisorerna hava — efter anförande av vissa sifferuppgifter och återgivande av den utav kommitténs egna revisorer avgivna berättelsen — sammanfattningsvis anført, bland annat, följande.

Revisorerna äro av den uppfattningen, att allt fortfarande allvarliga erinringar kunna göras mot de för olympiska kommittén avgivna redovisningarna samt att önskvärd ordning och reda icke förefunnits, när det gällt att redovisa allmänna medel av denna art. De anse sig därför böra för framtiden yrka på, att en fortlöpande kontroll på lämpligt sätt ordnas, när det gäller att disponera och redovisa anslag av den storleksordning, varom här är fråga. Det torde nämligen icke få anses tillfredsställande och lämp-

ligt att överlämna dylika av tipsmedel utgående anslag till fri disposition av organisationer, vilka med nuvarande sammansättning och styrelseformer — även om man givetvis icke i detta fall bör tillämpa alltför byråkratiska och stränga normer för redovisningen — knappast kunna anses vara i besittning av tillräcklig insikt om och erfarenhet av huru förvaltningen av allmänna medel bör ordnas.

Förklaring har avgivits av svenska gymnastik- och idrottsföreningarnas riksförbund.

Riksdagen är i likhet med revisorerna av den uppfattningen att, då det gäller beviljande av medel av här ifrågavarande slag till mera avsevärda belopp eller till fortlöpande understödsverksamhet, det måste anses önskvärt att genom Kungl. Maj:ts försorg i samband med understödsbeviljandet föreskrift meddelas om att den myndighet, som har hand om den ekonomiska förvaltningen, skall vara skyldig underkasta sig fortlöpande granskning av en lämpligen av Kungl. Maj:t utsedd person, som torde böra få delta i förvaltningsmyndighetens överläggningar och sammanträden med rätt att, då det gäller handhavandet av understödsmedlen och kontrollen därav, anteckna sin mening till myndighetens protokoll. Denna anordning synes böra vidtagas vid sidan av den granskning, som verkställs genom myndigheten i vanlig ordning eller särskilt utsedda revisorer, och den torde utgöra en säkrare garanti för ordning och reda i förvaltningen än vad som synes bliva följden av nu tillämpat förfaringsätt.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t må föranstalta därom, att en mera ingående kontroll framdeles genomföres, då det gäller användningen av till förfogande ställda understödsmedel av mera betydande belopp eller av fortlöpande karaktär.

Vissa andra av riksdagens revisorer berörda spörsmål behandlas av riksdagen samtidigt med i annat sammanhang upptagna frågor.

Stockholm den 29 april 1939.

Med undersåtlig vördnad.